KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

V Bruseli 18.9.2008
SEK(2008) 2445

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Sprievodný dokument

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Viacjazyčnosť: devíza pre Európu a a spoločný záväzok

ZHRNUTIE HODNOTENIA VPLYVU

{KOM(2008) 566 v konečnom znení}
{SEK(2008) 2443}
{SEK (2008) 2444}

Táto správa je záväzná len pre útvary Komisie zapojené do jej prípravy a neprejudikuje konečné znenie rozhodnutia, ktoré Komisia prijme

ZHRNUTIE

Správa o hodnotení vplyvu sa zaoberá situáciou v súvislosti s politikou viacjazyčnosti a navrhuje sa v nej zintenzívnenie činností v tejto oblasti. Sprevádza návrh na oznámenie Komisie „Viacjazyčnosť: devíza pre Európu a spoločný záväzok“ (č. 2008/EAC/004 v plánovaní agendy).

Jazyková rozmanitosť je kľúčovou dlhodobou charakteristikou Európskej únie, ktorej 500 miliónov občanov hovorí 23 rôznymi úradnými jazykmi a 60 ďalšími jazykmi, ktorými sa hovorí len v určitých oblastiach alebo v určitých skupinách ľudí, nehovoriac o viac ako 300 rôznych jazykoch, ktoré so sebou prinášajú imigranti. Odhaduje sa, že v súčasnosti žijú v rámci hraníc Európskej únie občania najmenej 175 národností. Súčasnú mozaiku národných menšín a kultúr dopĺňajú migračné toky. V takomto kontexte sa v posledných rokoch interakcia medzi ľuďmi, ktorí hovoria rozličnými jazykmi, neustále zvyšuje vďaka narastajúcej mobilite v rámci Európy; migračným tokom z tretích krajín a globalizácii. Tento trend bude pravdepodobne pokračovať a v ďalších rokoch ešte narastať. V tomto kontexte sú dva hlavné problémy, ktorými sa hodnotenie vplyvu zaoberá, tieto:[1]

(1) Znalosti cudzích jazykov sú naďalej nedostatočné. Európania ešte stále nenadobudli zručnosti v dvoch ďalších jazykoch okrem svojho materinského, ako žiadala barcelonská Rada;

(2) Európski občania, spoločnosti a poskytovatelia služieb si nie sú plne vedomí výhod a výziev jazykovej rozmanitosti v Európe.

Definíciu problému podporujú údaje a spätná väzba, ktoré sa získali v nadväznosti na dve predchádzajúce oznámenia o viacjazyčnosti[2] (2007) a počas deväťmesačného konzultačného procesu (2007-2008).

Predchádzajúce oznámenia o viacjazyčnosti a jazykovej rozmanitosti načrtli plán činností po roky 2006-2007 a žiadali revíziu a ďalšie možné činnosti. Hodnotenie pokroku a implementácie za rok 2007 ukazuje, že hoci došlo k evidentnému pokroku (najmä v jazykovom vzdelávaní na základných a stredných školách), treba pokračovať v implementácii, ktorá by sa mala posilniť z hľadiska celoživotného vzdelávania, pričom by sa mala veľká pozornosť venovať informálnemu jazykovému vzdelávaniu a jazykovej rozmanitosti na miestnej úrovni.

Pokiaľ ide o **konzultačný proces**, členské štáty, európske inštitúcie a zainteresované strany sa zhodli, že:

Pokiaľ ide o rozsah politiky viacjazyčnosti:

---

1 Inštitucionálna viacjazyčnosť (t. j. jazyky používané Európskou komisiou na vnútornú komunikáciu a komunikáciu s občanom: publikácie / preklady / tlmočenie) nepatrí do rozsahu tohto hodnotenia vplyvu a súvisiacich politických iniciatív. Hoci sa inštitucionálna viacjazyčnosť zaoberá jazykmi, jej problémy, ciele a možnosti sú iné, a rozhodlo sa, že sa budú riešiť oddelene

2 KOM(2003) 449 v konečnom znení – KOM(2005) 596 v konečnom znení – KOM(2007) 554 v konečnom znení/2

- Jazyková a kultúrna rozmanitosť sa vníma ako dlhodobá charakteristika európskej spoločnosti: Väčšina ľudí ju uznáva a uvedomuje si potrebu jej efektívneho a rozumného riadenia. Väčšina respondentov nepovažuje prechod na jediný jazyk za možnú perspektívu.

- Jazyková politika, ktorá podporuje len učenie sa úradných jazykov EÚ je pre súčasnú spoločnosť, kde sú v každodennom kontakte občania (a obyvatelia) hovoriaci rôznymi jazykmi, príliš obmedzená.

- Jazykové vzdelávanie by sa malo kontextualizovať v perspektíve celoživotného vzdelávania.

- Viacjazyčnosť je transverzálnou otázkou, ktorá má vplyv na konkurencieschopnosť a európske občianstvo a ktorá by sa mala presadzovať vo viacerých politikách presahujúcich oblasť vzdelávania.

- Konečným cieľom podpory jazykovej rozmanitosti by nemalo byť zachovanie jazykov, práve naopak, dôraz by sa mal klásť na dialóg medzi jazykmi a komunitami.

- Každý občan potrebuje iný súbor jazykových zručností, ktoré závisia od individuálnych záujmov a konkrétneho miesta, ako aj od rodinného a odborného zázemia.

Pokiaľ ide o metódy:

- Členské štáty a Komisia by mali vytvoriť jazykovú politiku, ktorá je naklonená jazykovej rozmanitosti a podporuje prostredie priateľské k jazykom, prostredníctvom rozšírenia rozsahu vyučovaných jazykov, uznávania a udržiavania jazykových zručností svojich občanov a ich motivovania k ďalšiemu vzdelávaniu.

- Celoživotné jazykové vzdelávanie je kľúčom k získaniu jazykových zručností: začať zavčasu, udržať motiváciu počas celej školskej dochádzky a základného odborného vzdelávania a v dospelosti pokračovať v učení sa jazykov.

- Malo by sa lepšie využívať informálne jazykové vzdelávanie zvyšovaním prístupu k multimédiám, virtuálnej a fyzickej mobility a kultúrnych výmen. Takýto spôsob vyučovania jazykov je efektívny a umožňuje ľuďom učiť sa kedy, kde a ako sa im páči, pričom podporuje ľudí s rozličným zázemím, aby medzi sebou komunikovali, objavovali a porovnávali rôzne spôsoby myslenia.

- Miestne komunity, poskytovatelia služieb a spoločnosti by mali vziať do úvahy, že často slúžia občanom a zákazníkom, ktorí hovoria rôznymi jazykmi a mali by vyvinúť stratégie, ktoré by zohľadňovali ich jazykové potreby.

Pridanou hodnotou nového oznámenia bude:

- pokračovať v úsilí zameranom na materinský jazyk plus dva jazyky pomocou jasnejšieho vymedzenia oblastí a cieľových skupín, ktoré zaostávajú (študenti odborného vzdelávania,

nízkokvalifikovaní dospelí a migranti) a ktorým sa v predchádzajúcich oznámeniach venovala menšia pozornosť

- zapustiť viacjazyčnosť do širšieho kontextu „procesu rastu a zamestnanosti“ zvyšovaním povedomia o výhodách jazykovej rozmanitosti a ich vplyve na medzikultúrny dialóg. V tomto kontexte sa viacjazyčnosť objavuje aj ako súčasť externých politík EÚ, ako sa nedávno zdôraznilo na kultúrnom summite Euromedu[3].

- presadzovať viacjazyčnosť v príslušných politikách na európskej úrovni a pracovať v partnerstve s členskými štátmi a zainteresovanými stranami, aby sa spoločné ciele stanovovali a dosahovali na čo najrelevantnejšej úrovni

Z toho vyplýva, že **dva všeobecné ciele** viacjazyčnej politiky sú:

(1) umožniť občanom plynulé ovládanie dvoch jazykov okrem svojho materinského jazyka (v skratke: „materinský jazyk plus dva“)

(2) zvýšiť povedomie o jazykovej rozmanitosti európskej spoločnosti a premeniť ju na výhodu z hľadiska medzikultúrneho dialógu a konkurencieschopnosti.

Pokiaľ ide o **implementáciu**, prvým operačným cieľom bude zabezpečiť, aby sa viacjazyčnosť dôsledne podporovala v uvedených európskych politikách, pričom by sa mal použiť **prístup zovšeobecňovania** a mala by sa čo najlepšie využiť finančná podpora, ktorá sa poskytuje v rámci existujúcich európskych programov. Podľa zásady subsidiarity sú za kľúčové rozhodnutia o týchto otázkach zodpovedné členské štáty, kým bez viacerých zainteresovaných strán (poskytovatelia v oblasti vzdelávania, sociálni partneri, médiá, miestne orgány atď.) sa nemožno zaobísť pri implementácii. Preto bude druhým operačným cieľom **pracovať v partnerstve s členskými štátmi a zainteresovanými stranami** a podporovať ich pri dosahovaní spoločných cieľov a prijímaní prístupu zovšeobecňovania na svojej úrovni.

V súvislosti s dosahovaním cieľov sa vzali do úvahy rôzne možnosti:

(1) Žiadne ďalšie aktivity s členskými štátmi a žiadne strategické využívanie programov EÚ (zovšeobecňovania)

(2) Použitie regulačných nástrojov (odporúčanie)

(3) Použitie otvorenej metódy koordinácie: Vydanie oznámenia Komisie, ktorým sa pripravuje pôda pre spoluprácu s členskými štátmi, a jeho schválenie ďalšími európskymi inštitúciami. Presadzovanie viacjazyčnosti v súčasných programoch a iniciatívach EÚ.

Pri porovnaní výhod a nevýhod uvedených možností sa GR pre vzdelávanie a kultúru rozhodlo navrhnúť možnosť 3, ktorá by umožnila Komisii – v spolupráci s členskými štátmi a zainteresovanými stranami – reagovať na identifikované problémy v oblasti viacjazyčnosti a nájsť vhodné riešenia. Táto možnosť, ktorá zároveň najlepšie korešponduje s očakávaniami

---

[3] *Schválené závery tretej euro-stredomorskej konferencie ministrov kultúry v Aténach*, 29. – 30. mája 2008; Vyhlásenie predsedníctva na konferencii *Nové paradigmy, nové modely – kultúra vo vonkajších vzťahoch EÚ*, Ljubljana, 13. – 14. mája http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultura_v_zunanjih_odnosih_eu/.

členských štátov a zainteresovaných strán, je v súlade so zásadou subsidiarity a vytvorila by najlepší základ pre zvyšovanie povedomia o výzvach a problémoch a dosahovanie skutočného pokroku pri ich riešení.

Pokiaľ ide o spôsob, akým by sa mala podporovať viacjazyčnosť v politikách a programoch Komisie, možnosť výdavkového programu pre viacjazyčnosť bola zamietnutá, keďže viacjazyčnosť je transverzálnym cieľom veľmi odlišných politík (vzdelávanie, kultúra, médiá, zamestnanosť, sociálne začleňovanie, výskum...) a ich podpora mimo ich prirodzených kontextov sa nejaví ako vhodná či efektívna. Preto sa za reálnu alternatívu považovalo presadzovanie viacjazyčnosti v príslušných politikách a programoch Komisie. Spomedzi týchto programov sú hlavné: všetky typy programu celoživotného vzdelávania, podpora jazykového vzdelávania prostredníctvom štrukturálnych fondov, jazykové integračné kurzy pre imigrantov podporované JLS (oblasť spravodlivosti, slobody a bezpečnosti), Mládež v akcii, Občania pre Európu, umelecké preklady podporované programom kultúra, program Media, výskumný program a informačné technológie.

Vzhľadom na tieto úvahy a obmedzený priestor na priamu činnosť Komisie, pravdepodobné ekonomické a sociálne vplyvy zvolenej možnosti v závislosti od miery úsilia členských štátov a zainteresovaných strán pri implementácii odporúčanej stratégie sú tieto:

- Ekonomické vplyvy: prostredníctvom vplyvu jazykových zručností na zamestnateľnosť a konkurencieschopnosť občanov bude mať nová stratégia definovaná v oznámení pravdepodobne pozitívny vplyv na medzinárodný obchod a cezhraničné investície, technologický rozvoj a inovácie, počet a kvalitu pracovných miest a vzťahy s tretími a zámorskými krajinami. technological development and innovation; the number and quality of jobs; third country and overseas relations.

- Sociálne vplyvy: stratégia bude mať pravdepodobne pozitívny vplyv na sociálne začlenenie ako aj spravovanie a participáciu, keďže jazykové zručnosti sú prerekvizitou medzikultúrneho dialógu.

Pokiaľ ide o náklady: na úrovni Komisie nebude implementácia odporúčaných činností znamenať zvýšenie rozpočtu. Cieľom je efektívnejšie využívanie existujúcich programov na podporu viacjazyčnosti, a to prostredníctvom:

- konzistentnejšieho prístupu (t. j. konzistentne presadzovať podporu jazykovej rozmanitosti, venovať pozornosť jazykovým otázkam v projektoch a iniciatívach)

- väčšej synergie medzi členskými štátmi (t. j. podporovať ich pri dosahovaní spoločných cieľov prostredníctvom iniciatív Komisie a výmeny osvedčených postupov).

Pokiaľ ide o členské štáty, v oznámení sa v súlade s už odsúhlasenými cieľmi na úrovni EÚ, ako je barcelonský cieľ „materinský jazyk plus dva“, odporučia všeobecné a operatívne ciele a navrhnú sa spôsoby ich dosahovania, zatiaľ čo ich implementácia zostane v kompetencii členských štátov. V oznámení Komisie sa bude presadzovať všeobecný princíp pozostávajúci v odporúčaní, aby sa činnosti realizovali blízko občanov, pričom sa berú do úvahy miestne jazykové potreby a spájanie zdrojov zo súkromnej sféry, občianskej spoločnosti a miestnych orgánov tak, aby sa využívali čo najefektívnejším spôsobom.

Pokiaľ ide o monitoring, už existujúca medziútvarová skupina pre viacjazyčnosť by mohla zabezpečiť koordinovanú spoluprácu s Komisiou a presadzovať viacjazyčnosť v príslušných

európskych programoch a iniciatívach prostredníctvom intervencií na programovej úrovni (tematické priority, rozpočet na jazykovú prípravu a jazykové aktivity, adekvátny monitoring atď.). Nadväzujúce činnosti v členských štátoch sa budú zabezpečovať pomocou pracovnej skupiny vysokých predstaviteľov členských štátov na základe existujúcej pracovnej skupiny pre jazyky. S cieľom udržať politiku viacjazyčnosti v centre záujmu a zabezpečiť pravidelnú revíziu pokroku Komisia odporučí, aby európske inštitúcie každoročne venovali časť svojej agendy diskusii o nej. V prípade Rady navrhne zahrnutie viacjazyčnosti do plánovaného programu zasadnutia Rady o vzdelávaní.

Komisia bude pravidelne aktualizovať dostupné ukazovatele a zváži možnosť financovania prieskumov menej prebádaných oblastí (ako podnikateľská sféra a poskytovatelia služieb). Pokiaľ ide o presadzovanie, Komisia by mala zabezpečiť, aby sa pri hodnotení príslušných programov a politík EÚ adekvátne vzali do úvahy jazykové otázky. Komisia bude podporovať členské štáty a zainteresované strany, aby pri vyhodnocovaní politík a stratégií na svojej úrovni vzali do úvahy jazykovú otázku. Komisia vykoná celkovú revíziu pokroku v roku 2012 a podá o získaných skúsenostiach správu Európskemu parlamentu a Rade. S týmto cieľom budú členské štáty požiadané, aby podali správu o svojom pokroku do konca roku 2011.